Проців О. Р.,

кандидат наук з державного управління,

головний спеціаліст, Івано-Франківське обласне

управління лісового та мисливського господарства

Protsiv O., PhD of Public Administration, Chief Specialist, Ivano-Frankivsk Regional Department of Forestry and Hunting

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА КОРИСТУВАННЯ МИСЛИВСЬКИМИ УГІДДЯМИ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ У XIX ст. : ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

State regulation of the right to use hunting grounds in Europe in the nineteenth century. : Historical and theoretical aspect

Анотація.

У статті розглядаються нормативно-правові акти країн Європи в частині регулювання права користування мисливськими угіддями. Описано особливості правового регулювання та правозастосування у різних країнах Європи щодо надання у користування мисливських угідь. Проаналізовано зобов'язання орендарів при використанні мисливських угідь та розведенні дичини. Описано особливості використання лісових та польових мисливських угідь. Висвітлено компетенцію органів державної влади і місцевого самоврядування та проаналізовано практику їх правозастосування. Досліджено санкції органів влади щодо порушників права користування мисливськими угіддями. Описано

політичні та культурні впливи на організацію права користування мисливськими угіддями.

Виявлено закономірності, особливості і тенденції розвитку державотворення європейських країн в частині регулювання права користування мисливськими угіддями у XIX ст.

Ключові слова: мисливство, Європа, мисливські угіддя, полювання.

Summary

The article considers the regulations in Europe regarding regulation of the right to use hunting grounds. It was described the features of legal regulation and enforcement across Europe to provide for the use of hunting grounds. It is analyzed the obligations of tenants in using hunting grounds and breeding game. It is described the features of forest and field hunting grounds. It is shown the jurisdiction of state and local governments and analyzed the practice of their enforcement. It was researched sanctions of the authorities on violators to the right to use hunting grounds. It is described political and cultural influences on the organization the right to use hunting grounds.

It was founded the regularities, features and trends of the state developing of European countries in terms of regulating the right to use hunting grounds in the nineteenth century.

Keywords: hunting, Europe, hunting grounds, hunting.

Постановка проблеми. В Україні надання в користування мисливських угідь часто супроводжується політичними та правовими конфліктами, в основі яких лежить недосконалість механізму їх надання. Процедура надання у користування мисливських угідь є надзвичайно громіздкою, непрозорою і не відповідає ринковим принципам. Визначена у законодавстві норма про плату за користування мисливськими угіддями не реалізовується. Ці фактори викликають негативне ставлення суспільства до органів публічного управління та до галузі мисливського господарства, що не сприяє ефективному її веденню.

Історичний досвід Галичини в регулюванні права користування мисливськими угіддями дає змогу напрацювати дієві механізми для сталого розвитку мисливської галузі.

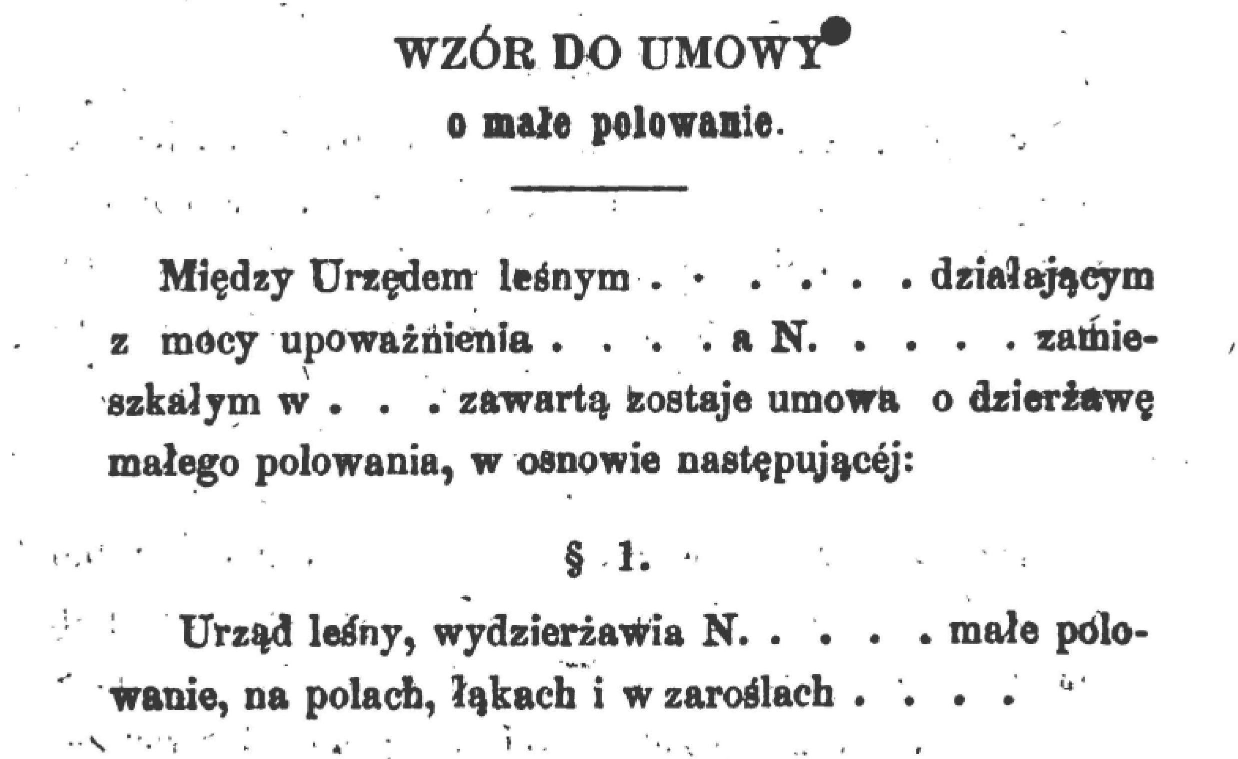
Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Досліджувана проблема висвітлювалась у працях: М. Реймана, Л. Шлезігера, Ф. Рожинського Е. Шехтеля, Р. Балка. На окрему увагу заслуговує об'ємна монографія Т. Бресєвіча «Мисливське законодавства Європи» (1898 р.).

Нормативно-правові акти, які врегульовували питання мисливства, містяться у «Кодексі нормативно-правових постанов Царства Польського», у фахових мисливських виданнях «Ловець» та «Ловець Польський», фаховому лісовому виданні «Сильван». В той же час є суттєві проблеми, які потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження – виявлення закономірностей, особливостей, тенденцій розвитку державотворення у європейських країнах в частині регулювання права користування мисливськими угіддями у XIX ст.

Виклад основного матеріалу. Історичні джерела свідчать про те, що на початку XIX ст. у Царстві Польському питання оренди права полювання врегульовували шляхом укладення відповідно типового контракту, затвердженого Урядовою комісією фінансів і казначейства від 9 (21) листопада 1835 року [1 с. 73-79]. Відповідно до вимог цього документу здача в оренду полювання могла передбачати певну групу мисливських тварин: велику дичину (лось, олень, кабан) і малу дичину (хутрові, пернаті). Стаття 22 цієї угоди визначала, що в орендну плату включається дохід від права проведення полювання на дрібну дичину на орних землях, пасовищах, заростях, неужитках, які відносились до фільварків та сіл. Під малим полюванням розуміли бережливе та правильне полювання з лягавою собакою, або переслідування зайця, куріпок, куликів, диких качок, та гусей по свіжих слідах та іншу перелітну пенату дичину. Полювання дозволяли від початку серпня і до кінця лютого. Забороняли полювати із застосуванням борзих або гончих собак, розставляти сітки, рити ями, встановлювати капкани. Незалежно від часу орендар зобов'зувався винищувати шкідливих хижих тварин.

Щороку орендар був зобов’язаний оплатити 10 злотих за кожне проведене полювання в найближче лісове управління. Крім того, орендар був зобов’язаний представити в лісове управління, як доказ добування вовків та лисиць, їхні вуха [2 с. 469-472]. Типова угода для проведення полювання на пернату та хутрову дичину у державних лісах приведена на рисунку 1.

WZÓR DO UMOWY

o małe polowanie.

Między Urzędem leśnym . . . . . . działającym z mocy upoważnienia . . . . a N. . . . . zamieszkałym w . . . zawartą zostaje umowa o dzierżawę małego polowania, w osnowie następującej:

§ 1.

Urząd leśny, wydzierżawia N. . . . . małe polowanie, na polach, łąkach i w zaroślach . . . .

Рис. 1. Типова угода для проведення полювання на пернату та хутрову дичину у державних лісах [3 с. 382].

Державним розпорядження забов’язувало лісову охорону знищувати хижаків, мисливців також заохочували до цієї справи. Кожен лісник, або єгер був забов’язаний представити протягом року одну пару вух та ніс вовка, одну пару вух лисиці, або дві пари вух тхора чи куниці. За невиконання цього Розпорядження передбачався штраф – 6 золотих. Для звільнення від штрафу потрібно було доказати, що на цій території, підпорядкованій ліснику чи єгерю, немає хижаків. Орендарі малого полювання за кожні зароблені за полювання 10 золотих повинні були представити лісовій управі вовчий або лисячий ніс з

вухами. Мисливцям за добування хворого на сказ вовка виплачували 50 золотих, за стару вовчицю – 36 золотих, старого вовка – 25 золотих, молодого вовка – 18 золотих, а за вовченя – 10 золотих. Ці суми за знищення хижаків виплачували з грошей, отриманих за мисливські квитки, дозволи на зброю та зі сплати штрафів за браконьєрство [4 с. 350-353].

Було заборонено без дозволу уряду переуступати оренду малого полювання. За порушення цих вимог накладався штраф в сумі 30 злотих. З осіб, які неправильно проводили полювання, орендар через суд мав право домагатись відшкодування завданих йому збитків. Про випадки завдання збитків орендар був зобов’язаний негайно повідомляти Губернське правління. На полях, які належали селянам і на яких вирощували городину, косили сіно, сіяли зернові, забороняли проведення полювання, поки не буде зібраний урожай.

У середині ХІХ ст. у державних лісах Царства Польського передбачався певний порядок користування мисливськими угіддями при полюванні на дрібну дичину, а саме: відповідно до розділу 4 «Про отримання доходів з мисливських тварин» визначалось, що дохід з полювання отримували двома способами – через оренду права полювання, або через продаж добутої лісовою охороною дичини.

Орендувати право полювання у державних лісах можна було лише на мале полювання, тобто, полювання на дрібне птаство на полях, луках і в заростях, а також на малих за площею клаптиках лісу, які знаходились окремо. Можна було добувати лише визначену кількість голів дичини і лише за дозволом влади на визначені види дичини. Оренда малого полювання була можлива лише при укладенні угоди з переможцем аукціону, якого затверджував губерніальний уряд.

В угоді визначались: площа, на якій дозволяли полювання, види дичини і птахів, час заборони полювати, дозволені знаряддя добування, зобов’язання щодо знищення шкідливих тварин.

Між орендодавцем та орендарем укладалась типова угода відповідно до затвердженого зразка. Серед іншого у цій угоді було передбачено:

- дозвіл полювання лише на зайців, куріпок, білок, бекасів, диких гусей, качок, голубів й інше птаство – перелітне і місцеве (стаття 1);

- на орендаря покладався обов'язок ловити та знищувати будь-яку хижу дичину і птахів будь-якими способами відомими в мисливстві, але з пересторогою щодо людей (щоб їх не поранити) (стаття 2);

- полювання на лося, оленя, козулю і кабана не відносилось до малого полювання, і орендар не мав права їх добувати (стаття 3);

- орендар мав право виконувати полювання лише у дозволений мисливськими приписами час, тобто, на зайців і місцевих птахів – від 1 вересня до 1 березня; на перелітних птахів – від 15 липня до 1 квітня; в інший час, тобто, на зайця і на місцевих пернатих – від 1 березня і до 1 вересня, а на перелітних птахів – від 1 квітня до 15 липня, полювати було заборонено. Хижі тварини і птахи дозволялось добувати в будь-який час (стаття 4);

- заборону утримувати для полювання собак (хортів і гончаків) і засобів, які мисливські приписи забороняли для полювання, тобто, виставляти сітки, петлі, капкани, та інші недозволені пристрої, під загрозою покарання відповідно до вимог законодавства. Дозволяли лише ставити сильця на дроздів та білок (стаття 5);

- забороняли полювати на селянських землях при незібраному врожаї, на пасовиськах, сіножатях до часу, поки вони не будуть використані за призначенням, під відповідальність щодо відшкодування завданих селянам збитків (стаття 6);

- орендар зобов'язаний був самостійно проводити полювання, або через обізнаних та представлених лісовому керівництву мисливців; сприяти перебуванню державної лісової охорони на території його мисливських угідь із зброєю (стаття 7).

На доказ того, що орендар знищує хижих тварин, він був зобов'язаний представити щороку лісовому управлінню відповідні докази, що він добув шкідників (вуха, носи і т.п.) (стаття 8).

Орендар не мав права передавати полювання в суборенду без дозволу органів державної влади. За невиконання цих вимог передбачався штраф у сумі 4, 50 рублів (стаття 9).

Поля і зарослі, на яких проводили мале полювання та які належали державі, включали до тих господарств, що були по сусідству здані в оренду за оплату – 1 відсоток від суми орендованого господарства.

Перед оголошенням аукціону надлісничий повинен був звернутись до орендаря цього лісу, щоб йому першому запропонували взяти в оренду мале полювання на час оренди господарства. У випадку, коли орендар лісу не погоджувався з цією пропозицією, оголошувався конкурс на оренду права полювання. На надлісничого був покладений обов'язок організувати силами лісової служби полювання в дохід держави:

- на полях і заростях які знаходились біля лісництва та в яких мале полювання не здане в оренду чи не надане в господарювання власнику землі;

- у державних лісах для доставки дичини для потреб держави.

Якщо право малого полювання не було здане в оренду, надлісничий право полювання повинен був здійснювати силами лісової охорони з обов'язковим внесенням отриманих доходів від цього полювання до каси.

Для проведення контролю за доходами від малого полювання надлісничий був зобов'язаний щороку подавати звіт керівнику про селища та державні господарства, розташовані на території лісництва та в яких орендоване полювання, з зазначенням доходу [5 с. 382-397].

Кошти за оренду права полювання та рибної ловлі відповідно до адміністративного права Царства Польського повинні були надходити до міського бюджету.

Щоб попередити зменшення чисельності дичини, особливо під час останнього року оренди права полювання, на власника земельної ділянки покладався обов’язок проводити особливий контроль за полюванням з боку орендаря. Для цього при оренді права полювання встановлювались відповідні вимоги:

- охорону дичини проводив у цей період не орендар, а власник земельної ділянки, який віддав в оренду право полювання;

- не схвалювалась здача в оренду права полювання на своїй землі сусідові, бо в такому разі він може привабити дичину на свою землю і там її вистріляти;

- рекомендовано укладати договір оренди на довгий термін;

- при укладенні договору оренди потрібно було визначити вид дичини та спосіб, в який її будуть добувати. Наприклад, можна заборонити використання сіток, капканів;

- терміни полювання повинні бути визначеними, а за їх порушення слід було призначити штраф;

- якщо власник землі віддавав її в оренду під ведення сільського господарства, а сам власник мав намір там полювати, то такі вимоги слід було вписати при укладенні відповідної угоди;

- орендар не мав права передавати право полювання третій особі без згоди власника земельної ділянки;

- організувати контроль за проведенням полювань, щоб представники власника землі мали право бути присутніми при проведенні полювань орендарем;

- орендар повинен віддати власнику землі таку саму кількість дичини, яку брав в нього в оренду [6 с. 612].

У Першому мисливському законі Царства Польського від 1871 року визначалось, що право на самостійне полювання надавали особам, які мали у

власності не менше 150 моргів землі (стаття 1). На чужій землі дозволялись полювання лише з дозволу його власника або сільської громади, якій належала земля (стаття 5). До порушення прав власності відносилось не лише полювання на чужій землі, але й коли мисливець нічого не добув, а лише знаходився зі зброєю, капканами, собакою тощо на чужій землі (стаття 6). За порушення цих вимог на порушників накладались такі стягнення: за перший раз – 5 рублів, другий раз – 15 рублів, за третій раз – 25 рублів, а також в кожному випадку конфісковували собаку та рушницю. Також порушники зобов'язані були відшкодувати власнику або орендарю вартість добутої дичини. Для збільшення популяції тварин встановлювали й окремі вимоги. Зокрема, інструкція для власників маєтків Варшавської філії товариства правильного полювання визначала, що вони зобов'язані зарезервувати під заказники від 10 до 20% площі мисливських угідь, на яких було заборонене полювання [7 с. 105]. Поранена дичина, яка перейшла на сусідній мисливський ревір, вважалась власністю власника землі, на яку вона перейшла (стаття 7). Законодавчо встановлювали й терміни полювання, а саме: протягом вересня – жовтня – на самиць оленів і самиць козуль; упродовж всього року – на самців козуль, кабанів, а з пернатих – на качок, самців глухарів, вальдшнепів, тетеруків (стаття 16); від серпня до 15 лютого – на зайців; від липня до квітня – на перелітних птахів, включаючи самиць глухарів, тетеруків, куріпок (стаття 15); хижих та шкідливих тварин можна було знищувати цілий рік всіма доступними способами (стаття 17).

З метою врегулювання механізму добування шкідливої дичини видавали відповідні сертифікати.

Мисливський закон 1909 року визначав два види мисливських господарств: двірське – організоване одним власником земельної ділянки, та гмінне – організовуване гміною. Відповідно до статті 5 мінімальна площа повинна була становити не менш 60 га. Власник земельної ділянки мав право на ній відловлювати за допомогою капканів, або й відстрілювати хижаків. (стаття 56) [8 с. 356-361].

Перший угорський Мисливський закон було прийнято у 1883 році. Серед найбільших зловживань в галузі мисливства, як стверджувалось в доповіді міжнародного комітету на Першій міжнародній мисливській виставці у Відні 1910 року, були зловживання щодо права оренди полювання. Запобігти цьому зловживанню можна було лише через конкурентну процедуру аукціону з надання мисливських угідь в користування. На власний розсуд укладати договори оренди можна було лише за спеціальним дозволом державних структур. Деяку частину умови оренди могла встановлювати гміна, а господарська сторона оренди повинна бути під контролем держави. Договір оренди міг бути зареєстрованим лише тоді, коли він відповідав вимогам ефективного ведення мисливського господарства.

Відповідно до угорського Мисливського закону від 1908 року оренда за мисливські угіддя, площа яких була меншою за 200 моргів і які знаходились на території гмін або міста, підлягали примусовій здачі в оренду.

Моравський та німецький мисливські закон визначали мінімально допустиму площу мисливського господарства – 75 га, тоді як у Галичині вона була більшою і складала 115 га суцільної площі. Інше застереження стосувалось того, що самостійне мисливське господарство не слід було утворювати лише з доріг, каналів, річок. На самостійних мисливських угіддях, облаштованих так, щоб до них підходила дичина, полювати на пернату дичину можна було лише з дозволу мисливсько-поліційної влади.

Виконувати право полювання в спільних мисливських округах в Німеччині та Моравії можна було через оренду права полювання в цьому господарстві, або через передачу права полювання встановленому мисливцю. Такі ж вимоги були й в Галичині.

У німецькому Мисливському законі визначалось, що у випадку, коли мисливські угіддя не вдалось здати в оренду, то за рахунок власників мисливських угідь можна було призначити трьох мисливців, які б полювали [9 с. 97-99].

Спільні мисливські господарства, утворені із земель, власниками яких були кілька осіб, мали становити площу не меншу 250 га, хоча траплялись й винятки – площа могла бути зменшена до 75 га. При передачі права полювання в оренду укладали угоду на термін не менший шести років (стаття 16). Для надання в оренду права полювання власники земельних ділянок, які утворювали спільне мисливське господарство, повинні були організувати мисливську спілку – юридичну особу. Захист інтересів спілки в суді та в інших установах покладався на бургомістра, війта, керівника гміни (стаття 17). На керівництво спілки відповідно до статті 21 покладалось напрацювання умов надання права полювання в оренду.

Стаття 23 визначала принципи надання оренди права полювання:

1. Умови оренди повинні бути оформлені відповідним договором у письмовому вигляді.
2. Право полювання в одному мисливському господарстві можна орендувати не більше, ніж трьом особам за згодою керівництва повіту.
3. Суборенда права полювання дозволена лише за згодою орендодавця та за погодженням з керівництвом повіту.
4. Час оренди повинен складати не менше 6 і не більше 12 років. В міських мисливських округах час оренди може бути зменшений до трьох років і продовжений до 17 років.
5. Оренда мисливських угідь особам, які не мають громадянства, має бути схвалена державними органами, які контролюють ведення мисливства.

Кожен із учасників мисливської спілки мав право висловити свою незгоду старості повіту щодо умови оренди. На керівника мисливської спілки покладались повноваження отримувати кошти за оренду мисливських угідь, а також інші кошти, які заробляла спілка. Керівник спілки ділив кошти між учасниками мисливської спілки пропорційно до їхніх земельних наділів. Протягом двох тижнів після розподілу коштів незадоволені мали право подати скаргу до керівника спілки.

Існували певні принципи з надання в оренду права полювання й в інших країнах Європи кінця XIX ст. Зокрема, стаття 7 іспанського Мисливського закону визначала, що під полюванням розуміють будь-які способи переслідування диких тварин і, навіть, приручених та випущених на волю, з метою заволодіння ними. У цей період практично в усіх країнах Європи були скасовані закони, що дозволяли полювання на чужій землі без дозволу його власника. Але тодішні уряди зрозуміли, що виконання права полювання кожним власником земельної ділянки з найменшою площею могло швидко привести до повного знищення дичини. Тому німецьке мисливське законодавство забороняло власникам малих земельних ділянок полювати, спонукало їх утворювати мисливські ревіри з більшою площею. Німецьке законодавство розрізняло два визначення права полювання: пов'язане із власністю на землю та з виконанням права полювання. Відповідно до Мисливського закону мисливським спілкам було дозволено виконувати право полювання на більшій площі. Власник права полювання отримував доходи від права полювання лише тоді, коли його земельна ділянка була включена у мисливський ревір. В Європі існували декілька систем щодо виконання права полювання. У таких країнах, як Франція, Англія, Швеція, Норвегія, Бельгія, Голландія, Іспанія, Румунія, Італія, власник земельної ділянки мав право самостійно полювати на ній, і ніхто інший не мав право на ній полювати без його згоди. Причому мінімально допустима площа земельної ділянки не була вказана. На інших принципах базувалось мисливське законодавство у Німеччині та Австро-Угорщині, відповідно до якого власник земельної ділянки, який хоче виконувати право полювання, повинен мати у власності певну площу мисливських угідь – від 16 до 166 гектарів. Ця площа повинна бути суцільною, тобто, не перериватись чужою ділянкою.

Але й у цих країнах були винятки, коли власнику земельної ділянки дозволяли проводити полювання, не зважаючи на площу його землі:

- у вольєрних господарствах, обнесених огорожею, за яку не могли вийти тварини;
- на прибудинковій території, обгородженій парканом.

Власник самостійного права полювання міг виконувати його через встановленого мисливця, орендувати іншому, або просто передати іншій особі. Особа, уповноважена до самостійного права полювання, повинна була вести мисливське господарство і з метою запобігання завдання збитків сільськогосподарським посівам слідкувати за станом популяції диких кабанів. Власник самостійного права полювання мав право бути зареєстрованим, як фізична або юридична особа. Гміни на власних землях не мали права вести мисливське господарство, а були зобов'язані здавати їх в оренду іншим особам. Особи, які мали у власності земельні ділянки, що не дозволяли самостійно вести мисливське господарство, мали право об'єднатись між собою з метою виконання вимог щодо мінімально допустимої площі мисливських угідь. Мисливські господарства, утворені за цим принципом, слід було надавати в оренду іншій особі.

В Італії та Португалії надання права полювання ґрунтувалось на запровадженні принципу повної свободи полювання. Цей принцип опирався на римське право, яке визнавало власником тварини, яка проживає в дикій природі, того, хто її добув, не звертаючи увагу на чиїй землі ця дичина знаходилась. Також особливістю цього принципу було те, що лише у цих країнах дозволяли полювати там, де не заборонено, тоді як в усіх інших дозволяли полювати виключно там, де було дозволене полювання. На практиці в Італії відповідно до статті 712 Цивільного кодексу існувало право не допускати проведення полювання на власній земельній ділянці, але на практиці цим правом практично ніхто не користувався. Лише імперативно в Італії було заборонено полювання на засіяних полях, або на земельній ділянці, яка є обгородженою.

Окрема система надання права полювання існувала у Швейцарії, де право полювання належало виключно державі. Вона мала можливість надати його в оренду, або реалізовувати ліцензії на право полювання на певній площі.

Автор книги «Мисливське законодавство Європи» (1898 р.) Т. Бресєвич, порівнюючи різні підходи країн Європи у наданні права полювання, відзначав,

що належне державне регулювання ведення мисливського господарства сприяє його раціональному веденню. Одними із найефективніших механізмів регулювання є регулювання чисельності мисливців шляхом видачі мисливських білетів. Хоча у Європі були різні системи організації мисливського господарства, вони залишились ефективними лише тоді, коли чітко виконувались. Свою думку він аргументував тим, що й Галичина мала гідне мисливське законодавство, але його правозастосування було на найнижчому рівні, що спричинило його низьку ефективність.

Свої особливості в Європі були й при організації мисливських господарств на території лісів, які в основному належали державі або багатим особам. У Швеції та Фінляндії обов'язки щодо організації мисливських господарств покладались на короля. Безпосередню організацію проводили великий ловчий, директор державних лісів і державні урядовці. У Прусії та Вітенберзі ці функції покладались на державних чиновників у галузі лісового господарства.

У таких країнах, як Бельгія, Франція, Росія, оренда права полювання здійснювалось шляхом проведення аукціонів. В Іспанії виключно держава на лісових угіддях вела мисливське господарство. Полювання проводили особи, які заплатили за ліцензію і придбали мисливський білет [10 с. 23-29].

Висновки. Право регулювання користування мисливськими угіддями корелюється з політичним режимами, які визначали механізми їх використання. Виявлено, що у різних країнах були різні підходи щодо права полювання на власній земельній ділянці. Якщо мисливське законодавство у Франції, Англії, Швеції, Норвегії, Бельгії, Голландії, Іспанії, Румунії, Італії давало право полювання власникам земельних ділянок незалежно від їх площі, а без їхньої згоди ніхто не мав право полювати, то у Німеччині та країнах, які входили до Австро-Угорської імперії, визначалась мінімально допустима площа, власник якої мав право полювати. На різних принципах надавались у користування мисливські угіддя. У Бельгії, Франції, Росії оренда права полювання здійснювалась шляхом проведення аукціонів, в Іспанії це питання вирішували

виключно органи державної влади. У Швеції та Фінляндії ця функція покладалась на короля.

У низці країн з метою раціонального використання дичини між землевласниками та орендарями права полювання укладались угоди, в яких визначались не лише розмір орендної плати, але й зобов'язання щодо невиснажливого використання популяції дичини, заходи щодо запобігання поширення епізоотичних захворювань, регуляція чисельності шкідливих та хижих тварин. Встановлено, що основними положеннями, які врегульовували це питання, були: визначення власності мисливських угідь, процедура оренди угідь, оплата за їх використання, охорона угідь від незаконного полювання.

Список використаної літератури

1. Проців О.Р. Правові засади добування хижаків у Галичині кінця XVIII – початку XX століття // Науковий вісник НЛТУ: збірник науково-технічних праць. Вип. 20.12. – Львів, 2010. – С.73-79.

2. Сборник административных постановлений Царства Польського.Ведомство финансов. т.12: О казенних лесах. – Варшава: типография С. Оргельбранда, 1867. – С 469-472.

3. Wzór do umowy o male polowanie .//Sylwan. – 1853. – № 11. – S.382.

4. Гунчак М. С. Відношення суспільства в Галичині до хижаків за часів Австро-Угорської імперії і Польщі / Микола Гунчак, Олег Проців // Роль природоохоронних установ у збереженні біорозмаїття, етнокультурної спадщини та збалансованому розвитку територій : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 10-річчю НПП "Гуцульщина", 18-19 трав. 2012 р. – Косів, 2012. – С. 350 – 353.

5. Wydrzyński K. Przewodnik dla służby leśnej rządowej. T.1. – Warszawa: Redakcya Sylwana, 1853. – S. 382-397.

6. Reuman M. Gospodarstwo łowieckie z historią starożytną łowiectwa polskiego. – Warszawa: Drukarnia Orgelbranda, 1845. – S.612.

7. Instrukcya dla właścicieli dóbr, w których przez Warszawski Oddział Towarzystwa prawidłowego myśliwstwa urządzane są miejsca ochronne//Łowiec Polski – 1902. – № 7 . – S.105.

8. Nowe prawo myśliwskie//Łowiec Polski – 1909. – № 23. – S.356-361.

9. Balko R. Kilka uwag o projekcie nowej ustawy łowieckiej dla Galicyi//Łowiec. – 1908. – № 9. – S.97-99.

10. Bresiewicz T. Ustawodawstwo łowieckie w Europie / Tadeusz Bresiewicz. – Lwów: Drukarnia W. Łozińskiego, 1898. – S. 23-29.

References

1. Protsiv, O.R. (2010), “Legal principles of extraction of predators in Galicia of the late XVIII - early XX century”, Naukovyy visnyk NLTU: zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats', vol. 20.12, pp. 73-79.

2. Kingdom of Poland. Finance Office (1867), Sbornyk admynystratyvnykh postanovlenyj Tsarstva Pol's'koho.Vedomstvo fynansov. t.12: O kazennykh lesakh [Collection of administrative regulations of the Kingdom of Poland. Finance Office. vol.12: On the state forests], typohrafyya S. Orhel'branda, Warsaw, Poland.

3. Sylwan (1853), “ Pattern to contract for a small hunt”, Sylwan, vol. 1, pp. 382.

4. Hunchak, M. S. and Prociv, O. (2012), “ The attitude of society in Galicia to predators during the Austro-Hungarian Empire and Poland”, Rol' pryrodookhoronnykh ustanov u zberezhenni biorozmayittya, etnokul'turnoyi spadshchyny ta zbalansovanomu rozvytku terytoriy [Role of environmental institutions in preserving biodiversity, ethno-cultural heritage and balanced development of territories: materials international. Sci. Pract. Conf. Devoted 10th anniversary of NPC "Hutsulshchyna"], Kosiv, Ukraine, 18-19 may, pp. 350 – 353.

5. Wydrzyński, K. (1853), Przewodnik dla służby leśnej rządowej [Guide for government forest service], vol.1., Redakcya Sylwana, Warsaw, Poland.

6. Reuman, M. (1845), Gospodarstwo łowieckie z historią starożytną łowiectwa polskiego [Hunting farm with ancient history of Polish hunting], Drukarnia Orgelbranda, Warsaw, Poland.

7. Warszawski Oddział Towarzystwa prawidłowego myśliwstwa (1902), " Instructor for owners of goods in which the protection of the park is organized by the Warsaw Branch of the proper hunting society", Łowiec Polski, vol. 7 , pp.105.

8. Łowiec Polski (1909)," New hunting law", Łowiec Polski, vol. 23, pp.356-361.

9. Balko, R. (1908), "A few comments on the draft new hunting law for Galician" Łowiec, 1908, vol. 9, pp. 97-99.

10. Bresiewicz, T. (1898), Ustawodawstwo łowieckie w Europie [Hunting legislation in Europe], Drukarnia W. Łozińskiego, Lwów, Poland.

Проців О.Р. Державне регулювання права користування мисливськими угіддями у країнах Європи у XIX ст. : історико-теоретичний аспект //Інвестиції: практика та досвід : наук.-практ. журн. / Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили – Київ: 2017. – № 13. – С. 82-87.